

Секція 1
ІНШОМОВНА ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

АХМАД Олена Рудольфівна,
вчитель-методист арабської мови,
Київська гімназія східних мов №1
(м. Київ, Україна)

АГАТАНГЕЛ КРИМСЬКИЙ І НАВЧАННЯ АРАБСЬКОЇ МОВИ
УЧНІВ ГІМНАЗІЇ

А. Ю. Кримського (1872-1942), як видатного українського мовознавця, літературознавця, історика, сходознавця, письменника, перекладача відзначають як яскравого арабіста, славіста. А. Кримський ще під час навчання у Київській колегії Павла Галагана зацікавився східними мовами, культурами, зокрема мусульманськими народами. Здобувши блискучу філологічну, історичну освіту в Лазаревському інституті східних мов, та у Московському університеті, проходить стажування в Сирії та Лівані. З Бейруту його шляхи проходять містами Близького Сходу, де дослідник вивчає стародруки, удосконалює знання розмовної арабської мови, її діалекти [5, с. 380-384]. Перу видатного сходознавця належать видані в 1901-1903 роках лекції з історії семітських мов (випуски 1-2) «Історія арабів, їх халіфат, їх подальша доля та короткий нарис арабської літератури» (1903), «Арабська література в нарисах та зразках» (1911), «Історія арабів та арабської літератури світської та духовної (частини 1-111, 1911-1913), «Листи з Лівану» (1896-1898) [1].

Сучасна арабська мова нині є найбільш поширеною з групи семітських мов та належить до південної гілки. Літературна арабська мова за типологією належить до флективних мов з елементами фузії та аглютинації, а за синтаксичною класифікацією - до синтетичних мов. Діалекти виявляють значну тенденцію до аналітизму.

Навчання арабської мови з 1992 року учнів 1-11-х класів Київської гімназії східних мов №1 спрямовується на розвиток мовленнєвої, комунікативної, громадянської компетентностей особистості, її вміння жити в глобалізаційному світі. В освітньому процесі виокремлюємо змістову лінію, яка сприяє забезпеченню формуванню й розвитку мовленнєвої громадянської компетентностей особистості, що є важливим й у контексті утвердження української національної ідеї.

Моделюючи педагогічну систему навчання арабської мови на засадах компетентісно орієнтованого підходу визначаємо цілі її функціонування, окреслюємо зміст навчання та форми і способи його організації - з урахуванням загально-дидактичних принципів послідовності, доступності, науковості, невичерпності та наочності, відповідного добору громадянознавчих текстів для досягнення запланованих цілей [3, с.126].

Уроки арабської мови - уроки формування культури міжетнічних стосунків. Учитель використовує інформацію з підручників, виданих у Сирії, Лівані, Лівії. Добираючи навчальні матеріали та адаптуючи їх, не порушуємо принципу автентичності, науковості та історизму. На уроках учні вивчають життєві цінності сучасних арабів як феномен, що пронизує педагогічну систему розвитку загальнолюдських цінностей, полікультурної, громадянської компетентностей учнів. Так, під час вивчення у 10-му класі теми «Традиції та звичаї арабів», з використанням праць А. Ю. Кримського, учні набувають знань про традиції, звичаї та цінності арабів. Мовленнєва діяльність здійснюється у формі діалогу культур: здобувачі освіти в навчальних умовах оволодівають комунікативними нормами

спілкування на автентичних іншомовних матеріалах через використання способів, прийомів і мовленнєвих зразків, які властиві реальним ситуаціям мовленнєвої взаємодії [3, с.126].

Знання норм і традицій спілкування арабів дає змогу адекватно сприймати і розуміти одне одного, сприяти міжкультурній комунікації українців та арабів. Уроки арабської мови насичуються країнознавчим матеріалом. Педагогічна практика свідчить, що наближення освітнього процесу до потреб комунікації можливе тільки за організації матеріалу не навколо «розмовних» тем і «граматичних явищ», а навколо мовних задач і функцій. Засвоївши матеріал для виконання однієї мовної задачі, учень оволодіває одним із вузлів загального механізму системи промови і може, не чекаючи наступної «порції», брати участь у спілкуванні, звісно, у рамках певної ситуації. Формування та розвиток мовленнєвих та комунікативних компетентностей учнів передбачає не тільки засвоєння правил, законів, фактів, а й використання їх у практичній діяльності. Тому в підручниках з арабської мови для учнів поряд із загальною інформацією пропонуємо вправи, що стимулюють використання здобутих знань у мовленнєвій діяльності [3, с.126-127].

Науковці зазначають що, «принциповим є положення про те, що проблема ціннісно-сміслових орієнтацій особливої актуальності набуває у юнацькому віці, у роки становлення і формування особистісних установок на базові й індивідуальні цінності і норми, на інтерес до свого внутрішнього світу [3,с.127]. Педагогічний досвід у контексті розвитку культурно-мовних та морально-громадянських цінностей учнів засобами арабської мови вказує на необхідність поєднання урочної і позаурочної діяльності.

Переорієнтація іншомовної освіти, методичних підходів навчання арабської мови - це переорієнтація на фундаментальні гуманістичні цінності, на послідовну демократизацію всього освітнього процесу. Творчий подвиг А.Ю.Кримського надихає учнів на глибоке оволодіння арабською мовою.

Література

1. Агатангел Кримський, Нариси життя і творчості / Ін-т сходознавства ім. А.Кримського НАН України. Київ: ВД «Стилос», 2006. 564с.
2. Ахмад О.Р. Зміст навчання арабської мови гімназистів у контексті розвитку їх громадянської компетентності. Освіта XXI століття: теорія, практика, перспективи: матеріали Першої міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 18 квітня 2019р. /Дидактика: теорія і практика: зб. наук, праць. Київ: Фенікс, 2019. С. 125-128.
3. Ахмад О.Р. Зміст навчання арабської мови: проблеми, досягнення і перспективи розвитку громадянської компетентності. Дидактика: теорія і практика: зб. наук, праць. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова,2016, 80-89с.
4. Ахмад О.Р. Проектування змісту навчальних підручників арабської мови в контексті розвитку культурно-мовних та морально-громадянських цінностей учнів гімназії. Дидактика: теорія і практика. Київ: Педагогічна думка, 2018. С. 61-66.
5. Сто найвидатніших українців. Київ: Компанія ОСМА, 2015. с.380-384.